

Katedra

MARIBOR
LETNIK IX.
ŠT. 13
8. IV. 1969

kot urednik to že dolgo nosil in gnetel v sebi. Brez tega podoživljanja in zmožnosti spoznati pravo resnico ne bi nikoli imeli veličastne podobe Hlapca Jerneja. Tudi tu se skriva tista velika sposobnost revolucionarja: na podlagi svojega lastnega sveta ustvariti nov svet. Pravičnejši.

Ne verjamem in nočem verjeti, da so revolucionarji »slučajno« postali to, kar so, ne morem verjeti, da dobri komunisti »slučajno« postajajo dobri komunisti, ne verjamem, da so to, kar so, postali zgolj in samo zaradi zunanjšega objektivnega aktivističnega sveta. Prepričan sem, da jih je pri tem vodilo nekaj več, tista notranja nedoumljiva zakonitost, sposobnost polstovetiti zunanje z notranjim, s samim seboj.

To so lahko dosegli (in dosejajo) — kot je nekdo zapisal — samo tisti, za katere je misel neločljiva z življenjsko aktivnostjo in za katere ustvarjanje sveta ni nikoli sklenjeno.

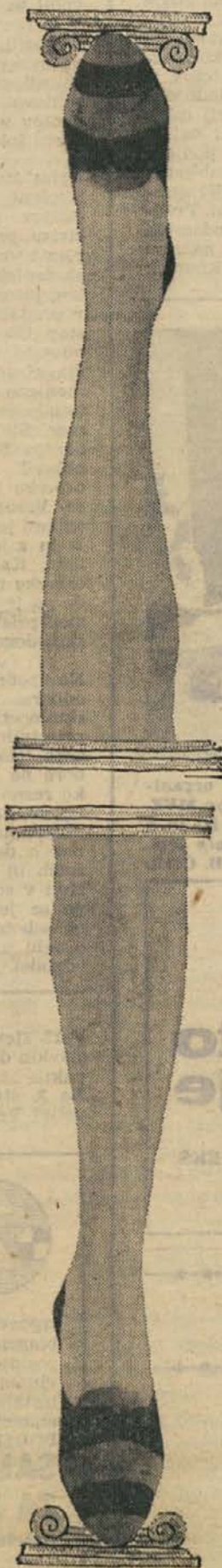
JANEZ MLAKAR

po toči...

Republiški zakon o visokem šolstvu je končno sprejet po žolčnem in dolgotrajnem premlevanju, dodajanju in odvzemanju, protestiranju, »amandmiranju«, »za« in »proti«.

Evidentno je bilo, da mora zakon priznati višjim šolam pravico do znanstveno-raziskovalnega dela. V nasprotnem primeru bi bila nujna degradacija vloge in stagnacija višjega šolstva. Znanstveno-raziskovalno delo bo imelo poleg nadaljnje rasti kvalitete študija in povsem praktičnih rezultatov na področju znanosti tudi selektivno vlogo glede na učiteljski in ostali kader na višjih šolah, izvzemši tehničnega, saj je znano, da je kvalifikacijska struktura učiteljev, asistentov, demonstratorjev itn. na višjih šolah pod nivojem, ki ga take šole zahtevajo (červno tudi na univerzi ni najboljša).

Kaže, da težnja po samoupravljanju z večjo udeleženo študentov na fakultetah, akademijah, visokih in višjih šolah z zakonom še ni zagotovljena. Ta ugotovitev velja predvsem za pedagoško znanstveni svet kot organ upravljanja. Kajti dva predstavnika študentov v organu, ki obravnava med drugim tudi učni načrt in izpitni red, sprejema učne programe, voli učitelje itn., ne moreta polnopravno sodelovati pri sprejemanju važnih odločitev, ki so za študenta življenjskega pomena, življenjskega v okviru šole. To velja predvsem za sprejem učnih načrtov in izpitnih redov.

Posameznik in revolucija, posameznik in sprememba sveta, v kateri je vključen? Tolikokrat umetniško obdelana, pa vendar nedodelana in nikoli dokončno doživeta in s sklepno besedo zaključena razpeta med notranjim, emocionalnim in zunanjim, aktivističnim svetom, svetom, ki ima svojo logiko, svoj čas, svojo omejenost, ki je izven človeka. Na vsak način pa izven posameznika. Kako to globoko vsebinsko prilislovo pojasniti, si ga prisvojiti, doognati in dokončno določiti? Kako razumeti in doumleti posameznikovo čutenje ob zunanjih revolucionarnih preobratih? In konkretno: kako razumeti in podložiti spremembe v »malom notranjem svetu« proletarca in kmeta, kako v svetu intelektualca in končno — kako v duhovnem svetu revolucionarja, komunistar?

Revolucionar, če so mu njegove naloge še tako jasne, če še tako nosi s seboj lastnosti pravega idealno zamisljenega upornika, če še s tako odločnostjo pristaja na dejstvo, da bo iz družbe izključen in od določene skupine zasramovan in kamenjan, se mora počutiti svojnega in more zase vedno trditi: moja domovina je revolucija, ker je prepričan, da ima ta njegova domovina svoj smisel, svoj namen in pomen. Z vidika te dejavnice mora torej vsakdo, ki mu je »domovina revolucija« skušati zagospodariti nad lastnim »jaz«, ga popolnoma poistovetiti s cilji revolucije, s cilji večje skupine ljudi, razreda, z nečim, kar je izven njega. Toda posameznik kot individuum nosi v sebi vse liste človeške, prav nič »objektivizirane« cilje in želje, ki na noben način ne morejo biti identične s cilji in željami »velikega sveta«. V vsej svoji človeški nezaključenosti ne more postati eno z nečim izven sebe, kar ima svojo zaključeno, svojo jasno logiko.

Kadar pa je posameznik dovolj mečan in zato sposoben sprejeti cilje in želje razreda za svoje lastne cilje in želje, kot svojo notranjo človeško potrebo, ko postane zaključena sveta njegova osebna nezaključena, tedaj razbije okove konvencionalnega sveta, na svoj hrbet si natovori breme odgovornosti pred zgodovino in svojim narodom.

Za svojo angažiranost, za podreitev samega sebe nečemu skupnemu, so se prvi komunisti zmeraj odločali zvesto in razumsko, kljub temu da vsak revolucionar nosi s seboj tudi svoje iluzije, svoje sanje — tisto pesniško moč, ki mu pomaga verovati in verjeti v napredok, svobodo, pravico, v vse tiste besede, ki se namorda danes zdijo patetične in celo — šabionske. Zvesto in razumsko pa pravim zato, ker sem prepričan, da ni samo Ottokar ali Zagorje napravilo iz Canarja borca proti socialnim krivicam, ampak je on sam

ob kongresu

1968/16092

IV 284 / 8
— 1968/69

strokovna praksa študentov VEKŠ

Po predhodnih dogovorih na zagrebški in ljubljanski ekonomski fakulteti je bil lani ustanovljen na VEKŠ pododbor JOMRSE (jugoslovanski odbor za mednarodno izmenjavo študentov ekonomije), ki je včlanjen v mednarodno organizacijo AIESEC. Preko začetnih ustanovitvenih težav (zbiranje finančnih sredstev in proučevanje materialov) je pododbor začel z delom. Izmenjava študentov temelji na načelu recipročnosti. Zato je najprej poiskal v štirih mariborskih podjetjih (TAM, Konstruktor, Avtobusni promet, Stavbar) po eno prakso za tujega študenta. Zato tudi štirje študentje VEKŠ potujejo na strokovno izpopolnjevanje v tujino: Italijo, Francijo, Nemčijo in celo ZDA. Iz ostalih jugoslovanskih ekonomskih šol bo šlo letos na prakso (večinoma 2 meseca) še 134 študentov-ekonomistov. Tako majhno število je predvsem posledica finančnih težav v JOMRSE. To je bila tudi glavna tema sestanka predsednikov pododborov v Opatiji 15. in 16. marca letos. Sklenili so organizirati več akcij (ples, izdaja zbornika z reklamami, nove oblike zbiranja praks...), ki naj bi olajšale trenutne denarne težave. Neprijetno je dejstvo, da veliko podjetij odklanja tuje praktikante in s tem onemogoča strokovno usposabljanje naših študentov. Kljub temu se bodo pododbori zavzeli za čimboljše sprejem tujih kolegov (pogovori, predavanja, izleti v okolico Maribora). Predvsem pa si bodo poskušali v bodoče ob večjem razumevanju gospodarskih organizacij povečati število praks, kar bo nedvomno koristilo našemu celotnemu gospodarstvu.

Toni Končnik

V petek, 14. marca, je bila v prostorih doma družbenopolitičnih organizacij druga redna seja stalne skupščine izvršne skupnosti študentov MVZ. Govorili so o programu dela posameznih komisij, o poslovniku IO in o dosedanjem delu. Ob koncu so sprejeli še finančni plan za tekoče leto.

Foto: B. Cerin

ZADRUGA ŠTUDENTOV IN DIJAKOV MARIBOR,

Ob parku 5 (novi študentski dom)

RAZPISUJE

mesto računovodje-kinje

z nepopolnim delovnim časom.

Pogoji: končana ekonomska srednja šola in status študenta VEKŠ.

Frijava pošljite do 5. aprila na Zadrugo.

katedra

LIST MARIBORSKIH ŠTUDENTOV IZDAJA ODBOR ZS MVZ
KATEDRO UREJA UREDNIŠKI ODBOR:
OLGA CERIN, DRAGO JANCAR, IVO RUDOLF,
BRACO ZAVENIK, JANEZ GUJI, BOGO CERIN (FOTOREPORTER)
GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO JANCAR
TEHNIŠKI UREDNIK: MARIJAN ZMAVC
SEKRETAR: FRANCE FILIPIČ ml.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: ŠTUDENTSKI DOM, OB PARKU 5 - TEL. 22 001 -
CENA IZVODA 50 PAR (LETNA NAROCNINA 10 ND ZA USTANOVE
IN PODJETJA 15 ND, ZIRO RAČUN 518-678-548
NENAROCENIH SLIK IN ROKOPISOV NE VRACAMO
TISK: CP MARIBORSKI TISK

Skozi periskop

Na pedagoški akademiji se dogajajo čudne stvari. Pedagoško znanstveni svet že precej časa ni vabil na svoje seje študentov. Da bi protestirali proti takšni diskvalifikaciji, ki jih odrinja od samoupravnega soodločanja, so začeli zbirati podpise, s katerimi bodo zahtevali takojšnjo udeležbo študentov v pedagoško-znanstvenem svetu šole.

Kriza študentskega tiska?

Student, glasilo beograjskih študentov, je na eni izmed svojih strani prinesel 18. marca odprto pismo enega izmed urednikov študentskega lista Naši dan. V tem pismu razlaga vzroke razdora v uredništvu in vzrok za svoj izstop. Ob koncu sestavka pa je še obvestil bralce, da je pred dnevi glavni urednik (njemu je bilo namenjeno odprto pismo) razpustil redakcijo. To pa ni osamljen primer. Študentski list, glasilo študentov SR Hrvatske, je isti dan objavil na predzadnji strani ostavko svojega urednika kulture. Vzrok izstopa iz uredniškega odbora je nesoglasje s politiko dela in z idejnopolitičnim profilom lista. Kakšni vzroki (uradni) za ostavke urednikov so znani, morda pa je ta kriza posledica trenja med pristaši in nasprotniki junij-skih dogodkov.

Na zadnji skupščini izvršnega odbora slovenske študentske skupnosti MVZ je nekdo izmed prisotnih izjavil, da bi naj v bodoče temeljilo delo izvršnega odbora na večjem entuziazmu. Kako resno je vzel izvršni odbor to izjavo, lahko vidimo v tem, da je kmalu za tem pripravil seminar o delu izvršnih odborov po šolah in o zakonu o višjem šolstvu v soboto in nedeljo. Vendar pa se je izkazalo, da entuziasti ob sobotah spijo, saj je razgovor o delu izvršnih odborov po šolah odpadel.

POPRAVEK

V 12. številki je prišlo v dveh sestavkih do neljubih tiskarskih napak: Na 3. strani v sestavku Veliko volje? Veliko denarjal je bilo po-

VSE STANOVALCE OBEH ŠTUDENTSKIH DOMOV VLJUDNO PROSIMO, DA NAJ VSE »IZPOSOJENE« (beri ukradene) PREDMETE IZ STUDENTSKEGA BIFEJA (tj. od skodelic, krožnikov, jedilnega pribora, pa tja do košaric za kruh, kozarcev, pepelnikov ter steklenic) SKRBNO ČUVAJO, KAJTI BIFE BO ODSLEJ ZAPRT IN SI NE BOSTE MOGLI NABAVITI NOVIH ZALOG. PROSIMO TUDI TISTE ŠTUDENTE, KI SO TAKO LJUBI BEZNIVO VDRILI V PULT V BIFEJU IN GA IZPRAZNILI DO ZADNJE CIGARETE, NAJ V BODOČE VSAJ POSPRAVIJO ZA SEBOJ.

P. S. V slučaju, da bi koga le zapekla vest, češ da si je neupravičeno prisvojil ali iz »nevednosti« obdržal kakšno stvar iz bifeja, naj jo proti nagradi vrne v prostorih zadruga!

Zadruga študentov Maribor

Večkrat je bilo že znanstveno ugotovljeno, kako slabo vpliva vpisovanje negativnih ocen v indekse, vendar pa na nekaterih mariborskih višjih šolah nekateri predavatelji prav vestno in s posebno zavzetostjo vpisujejo razno razne kvake v indekse. Menda takšnim predavateljem niso mar uspehi in znanje študenta, ampak za njih je važno, naj se tudi neuspehi zrcalijo na vidnem mestu (v indeksu), ter se jim menda zdi prav imenitno, da te kvake kot pedagoško dvignjen kazalec strahujejo študente in povrh (kar je najslabše) še druge predavatelje. Med mariborskimi višjimi šolami vidno prednjači v vpisovanju negativnih ocen višja ekonomska komercialna šola. Cestitamo!

Izvršni odbor slovenske študentske skupnosti MVZ je za skupščino razposlal kilograme in kilograme materiala. Tisti, ki so se pregrizli skozi zajeten kup papirja, so mogli med drugim prebrati tudi, da ima KUD v svojem inventarju 15 spodnjih moških hlač, Katedra telefon, izvršni odbor pa dve pisalni mizi.

Tudi take stvari se dogajajo danes in tukaj. Zamislite na VEKŠ profesor lepo prosi svoje študente, naj ne obiskujejo tako resno njegovih predavanj, saj tudi v največji predavalnici nimajo prostora, in s tem samo ovirajo pouk. Pa govorimo o neresnosti študentov. Cigava neresnost pa je to!

motoma napisano ... da so lani porabili za reprezentanco samo 100.000 S din ... namesto pravnega ... da so lani porabili za reprezentanco samo 10.000 S din ... Uredništvo

Feklotehna

trgovsko grosistično podjetje s tehnično železnino in kovinskim blagom
posluje z vijačnim blagom in tesnilnimi materiali, z barvnimi kovinami, s črno metalurgijo, s krogličnimi ležaji, s sanitarnimi in instalacijskimi materiali, s steklom, s cementom in z brusnim materialom.

PODJETJE ISCE

SAMOSTOJNE SODELAVCE

ZA ZUNANJO TRGOVINO S PRAKSO

Zaželeno znanje enega tujega jezika, najraje nemščine.

narodna zavest je ali pa je ni

(Odlomki iz razprave na javni tribuni o vprašanju narodne bitnosti zamejskih Slovencev)

Če torej pregledamo položaj zadnjega desetletja z vidika razmerja med slovenskim matičnim središčem in njegovima pretisnjenima udoma, bomo žal ugotovili, da veje s središča proti periferiji precejšen hlad. Seveda samo v manjši meri hlad, ki je odvisen od značaja, zavoljo katerega se človek iz osrednje Slovenije kar precej razlikuje od mediteranskega Slovenca. Gre za hlad, ki je narodna mlačnost, če že ne izrecen odpor proti poudarjanju odločne narodne zavesti, odpor proti zavzetemu obravnavanju narodno pomembnih vprašanj. In poudariti je treba, da se precejšen del mlajše slovenske inteligence, kar se tega razpoloženja tiče, ne razlikuje od čisto trgovskega, pridobitniškega človeka. Če je stališče načelnega delavskega internacionalizma brez trdne nacionalne podlage škodljivo za obstoj v matičnem, kolikor toliko varnem svetu, potem je tako stališče neizmerno bolj škodljivo življu v zamejstvu, kjer je za ohranitev narodnega občestva predvsem potrebna homogenost.

Seveda je prvo zdravilo narodna vzgoja v slovenski republiki.

Pomisliti moramo, da smo narod, ki ima poldrugi milijon strnjeno živečih pripadnikov, zato si ne moremo dovoliti, da bi pozabljali ali pa vsi skupaj propadli. Zato je današnje umiranje Koroške hkrati tudi počasno umiranje slovenskega naroda kot takega, če je res, da gangrena, ki načne en del organizma (in narod je organizem), bistveno načne zdravje celega telesa. Zato bo jutrišnje usihanje obalnega dela tržaškega območja spet tudi del splošnega slovenskega usihanja. Zakaj narodna zavest ne more biti trojna, ena za osrednjo Slovenijo, drugačna za Koroško, spet drugačna za Primorsko. Pa še spet čisto posebne vrste za Beneško Slovenijo. Narodna zavest je ali je pa ni. Tertium non datur.

Zanimivo je, da Frantz Fanon v svoji knjigi »Les damnés de la terre« svojim afriškimi ljudem odločno poudarja to, kar smo mi v zamejstvu vedno trdili: da je sodobni internacionalizem lahko dober in stvariteljski samo, ko se uresniči na podlagi zavestnih, v vseh ozirih polnopravnih narodnosti.

In še: »Samo iz narodne zavesti vstaja in se krepi mednarodna zavest. In prav to dvojno porajanje je navsezadnje ognjišče vsake kulture.«

Vzgoja, sem rekel, in vzgoja mladega rodu za jutrišnji dan mora na Slovenskem spet postati protestantska, če naj je imelo kak smisel, da smo se živi pretokli skozi zgodovino in skozi pošastno neurje druge svetovne vojne. Protestantska vzgoja pa pomeni, kakor za Tru-

Jezik imenujemo skupnost besednih izraznih zvez v govoricu posameznega naroda. Slovenski jezik je potemtakem skupnost besed in izraznih zvez v govoricu in pisavi slovenskega naroda. Javno se jezik manifestira s pomočjo komunikacijskih sredstev, ki so lahko vizualna ali pa akustična. Med vizualna komunikacijska sredstva spada tudi največji slovenski popoldnevnik VEČER. VEČER je za približno štirideset ali več tisoč Slovencev najpomembnejši vir seznanjanja z dogodki v politiki, športu, gospodarstvu in včasih tudi v kulturi. Razen tega opravlja VEČER še eno važno poslanstvo: približno trideset ali več tisoč Slovencev seznanja z lastnostmi dobrega jezikovnega sloga, kot so: slovniška pravilnost, besedna čistost, natančnost, besedna uglajenost itn. Včasih pa se pojavijo na straneh našega dnevnika sestavki, ki jim ne bi mogli pripisati niti ene izmed lastnosti dobrega sloga, na trenutke celo podvo-

skok iz kože

Ubogi poslušalec Mariborskega feljtona, ki ga vsako nedeljo oddaja Radio Maribor, bi pač moral skočiti iz kože. Humoristična priloga Skok iz kože je namreč tako nehumoristična, neduhovita in provincialno-mar-purgerska, da mora količkaj zahtevnejšemu poslušalcu pokvariti apetit (na nesrečo jo oddajajo ravno v času kosila). Z vsem svojim kvazi duhovičenjem s pomočjo raznih Janezov Blondov, Angele in podobnih karikatur je tako globoko pod vsakršnim nivojem, da je še podle, kako jih Mariborčani prenašajo in se na njihov račun hihitajo. Res škoda, da so pri tem krepko zaslužni tudi igralci SNG. (Zadnje čase razen Janeza

barja, narodna vzgoja; in če je Trubar hotel s slovensko zavestjo in slovenskim jezikom rešiti Slovence za pravo vero in za večno življenje, potem moramo mi danes s slovensko zavestjo rešiti svoj rod za jutrišnje inteligentnejše sožitje evropskih narodov in za spremeljivejšo prihodnost sveta.

Doslej tukaj pri vas niste šli po tej poti. In prav mi v zamejstvu vam, kar se tega tiče, vsak trenutek lahko izmerimo utrip, zadostuje nam namreč, da ugotovimo, kakšno je vaše razmerje do nas. Pri tem niti ni treba, da nam naravnost poveste, kako vas motimo pri vaših trgovskih poslih, tudi ni treba, da nam rečete, kako smo s svojo nacionalnostjo starokopitni in zaostali, nekaki mesečniki, vzeti iz plesnive, v pajčevino zavite romantike. Zadošča nam, da nas z nekoliko ironičnim, nemaliko užaljenim glasom vprašate, zakaj se zamejski ljudje tako krčevito upiramo upiramo kulturi in standardu velikega naroda, zakaj smo tako omejeni, da ne vidimo, kako bi od tega imeli samo korist.

Pa tudi mlad in razgledan človek se ne boji, da bi zašel v nacionalizem, ko dobro ve, da je nacionalizem napad, ne obramba, da je nacionalizem samohvala, ne zahteva, da te priznajo, da je nacionalizem pesem krvi, ne poudarjanje miru med narodi in dobre sosesčine, kar slovenski človek zmeraj znova ponavlja kakor litanije vseh svetnikov od Trubarja do Prešerna in Stritarja in Cankarja in Kosovele in ne vem do koga še.

In danes res ne vidim druge, bolj zanesljive poti za mladega človeka, da se reši alienacije, kakor je pot, ki pelje k uresničevanju samobitnosti in k zvestobi najbolj žlahtnemu izročilu rodnega občestva.

Razume se, da mi še na misel ne pride, da bi vas vprašal, ali imate pri vas kako društvo, ki bi mu bilo na primer ime Bazovica. Vi ste stoodstotno lojalni in že sama misel na kaj takega bi se vam zdela pregrešna. Zakaj mislim, da mi boste pritrdili, če bom rekel, da po toliko stoletjih nesamostojnosti ne zadostuje samo kratka doba osvobodilnega boja, da bi enkrat za zmeraj rešili vprašanje slovenstva, ne zadostuje, da se venčamo z lovorikami preteklosti. In to lahko počenjamo toliko manj, kolikor bolj nedopustno smo v sebi ohlapni in kolikor bolj neusmiljeno je naše narodno telo obrizano.

Lepo je, če vas Afrika ceni in vas jutri ne bo zavrgla, kakor bo, pravi Fanon, zavrgla ošabno Evropo; a vaša prva dolžnost je, da rešite svoj ugled pred svojo vestjo in pred nami, potem šele v Afriki.

In ko govorim o taki zavesti, mislim tudi na mednarodne dogovore, ki ne bi smeli biti samo formalne rešitve za uspešen razvoj trgovine in turizma, temveč predvsem vprašanje slovenskega ponosa. Zakaj slovenski človek je v drugi svetovni vojni padel ali postal pepel v nemški peči zavoljo ljubezni do svojega rodu in zavoljo njegovih pravic; ne zato, da bi pospeševal turizem.

mimo, če so ti sestavki (če upoštevamo definicijo jezika, ki sem jo navedel v začetku) sploh napisani v slovensčini. Najlepši primer so »satirični« izlivi povsod prisotnega in vedno pripravljene nadebudnega otroškega pisatelja in absolventa osnovne šole, kakor se sam imenuje, D. Gofla. Strahovita dikcija, barbarizmi, tuje, vulgarnosti, provincializmi itn., itn. — vse te in podobne šare so polni članki, ki neusmiljeno (in konstruktivno seveda) udrihajo na levo in desno po napa-kah v politiki, kulturi, gospodarstvu...

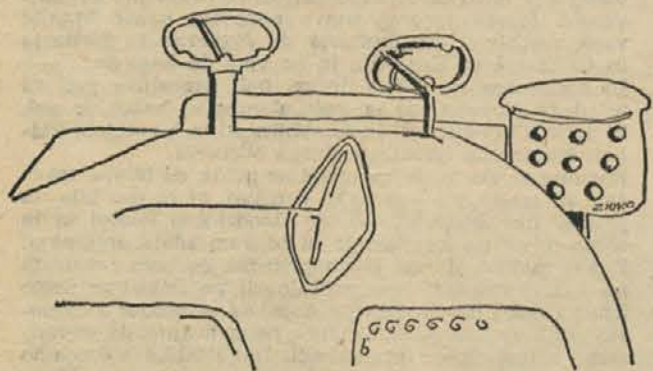
Efekt, ki jih D. Gofla s svojimi izvajanji dosega, mi niso znani. Napak, ki jih je pri nas dovolj, takšno pisanje gotovo ne odpravlja, nedvomno pa je, da skupaj s Štefovimi godrnjanjem povzročajo več škode kot koristi.

Zanima me, kaj so ukrenili mariborski slavisti in književniki proti takim in podobnim (Štef) primerom banaliziranja slovenskega jezika, ki je že tako na vse mo-goče načine izpostavljen vplivom s severa in juga.

Klasinca, Rada Pavleca, Bogdane Bratnujeve, Milene Muhičeve in drugih še Volodja Peer s svojimi nepismenimi in nemuzikalnimi, čudno zavijajočimi kupleti, ob katerih bi se vzdigovalo še maturantom kake srednje šole, če bi jih morali poslušati na sklepnem slavju.) Seveda je morda res, da nekateri sicer dobri igralci razdajajo svoj talent in igralske sposobnosti za takšno duhovno in vsakršno revščino zaradi tega, ker se pri svojem poklicu preslabo stimulirani, ker njihovo pravo delo ni vrednoteno tako, kot bi morale biti. Žal pa to dejstvo ne odtehta za nas in za njih ponižujočih »vlog«, v kakršnih jih moramo poslušati v feljtonu. Če Radio Maribor ne zmore ustvariti količkaj kvalitetnejše zabavne oddaje v nedeljo, naj s Štefom iz kože raje preneha. Bolje bo tako.

pismo glavnega urednika

Nemalo smo bili presenečeni, ko so nam nekateri bralci vrnili Katedro, v kateri smo izdali Urbančičevo prilogo Kritika smisla življenja. Popolnoma razumemo, da bralci, ki so verni, ne morejo povsem soglašati s kritiziranjem tako uspele knjige, kakor je bila omenjena Janžekovičeva. Tudi uredniki nismo tako monolitna skupina, da bi zadovoljno in hvaležno sledili Urbančičevemu tekstu in do zadnje vejice soglašali z njim. Sicer pa smo v uvodu k tekstu jasno zapisali, da gre za spontan izraz dela današnje mladine, ki z Janžekovičevimi postulatami ne more soglašati. Poleg tega je Urbančičev tekst tipično filozofsko delce, dasiravno se odreka epitetu »znanstveno analitično«. Ker je torej takšno, ni politično, marveč publicistično. Ker pa je tekst publicističen, smo ga bili vsekakor

dolžni natisniti, kakor bomo natisnili Janžekovičev odgovor (če bo prišel). Drugače bi bilo, če bi pisec Vojko Urbančič na kakršenkoli način žalil čustva vernikov ali blatit institucijo Cerkve. V tem primeru bi bila reakcija nekaterih bralcev razumljiva. Čudimo pa se, kako zadovoljno so spremljali Katedro in se pritaženo hahljali, ko smo kritizirali nekatere anomalije v Zvezi komunistov. Tako pa se ne gremo. Takšna igra ni fair in ni poštena. Katedra je odprta list, to smo zapisali takoj ob prvi številki, trudi se, da bi bil njen koncept »pluralističen«, da bi prihajala na svetlo vsa mnenja, pogojena s tem ali onim nazorom, in doslej smo brez obotavljanja natisnili vsak tekst, ki je bil na sprejemljivem nivoju, tudi če je bil uperjen proti nam. Nismo in nečemo biti zgolj obrekovalci, ki stojijo izven dogajanja in na vse mečejo kamenje. Takšna drža je sicer najlažja, zato pa toliko bolj nesprejemljiva. V družbi in svet okrog nas se skušamo vključevati ustvarjalno in odgovorno v smislu dobre stare II. teze o Feuerbachu. Zato toliko bolj upravičeno pričakujemo, da bo takšen tudi odnos bralcev do nas. V listu naj se kažejo različna mnenja in mišljenja, razmerje naj bo torej razvejano, raznoliko, nikakor monolitno, vendar ustvarjalno, stvariteljsko. DRAGO JANČAR

nazaj k figuri

Pri delu sodobne likovne umetnosti opažamo povratek k figuri. Vrnitev ni splošna, niti je totalna pri tistih, ki so se zanj odločili, vendar zasluži vso pozornost zaradi krogov, v katerih je nastala, povezanosti z drugimi smermi v ostalih vejah mišljenja in izrazne moči, s katero se je pojavila. Težko bi trdili, da je nastala kot reakcija na čisto abstraktno umetnost. Teorija o akciji in reakciji se v sodobni umetnosti zgodovinski vse manj in manj uporablja. Po njej se lahko smiselno sistematiziramo izročilo prejšnjega in začetka našega stoletja, pri sodobni umetnosti pa prej ko slej odpove. Sicer pa ni toliko pomembno, iz česa je nastala, ali iz veje antropomorfnosti, iz čiste abstrakcije ali celo iz oživitve primitivne ustvarjalnosti plemen, ki jih je zgodovina potisnila na stranske tire, kje globoko v pragozdovih, džunglah, na naših osamljenih kmetijah in v velemistnih puščavah. Važno je, da je ta nova figuralka danes tu in se moramo z njo srečevati na vsakem koraku. Toliko je agresivna in odločna, da lahko v temelju spremeni vsa današnja gledanja na umetnost. Da preidemo od malo bombastičnega uvoda k stvari. Figura se pojavlja predvsem v sodobnem ameriškem kiparstvu, precej manj v grafiki, v povsem novi obliki. Človeka, kajti človek je znova glavna tema, ne prikazuje niti realistično niti surrealistično, temveč na nekaj na videz banalno naturalistični način. Dela obravnavajo kruto in dolgočasno vsakdanjost, vendar puščajo povsem odprto možnost nadaljnega razvoja ali trenutne eksplozije. To dogajajo na dva načina. Prvič s popolno dehumanizacijo

človeške figure. Akt postavijo v situacijo, v kateri je človeku telo prav tako malo potrebno kot duh. Podoba moža, ki popolnoma brez zanimanja opravlja svoj uradniški posel, je po svoje huda negacija klasične, posebno pa antične umetnosti. To samo po sebi ni nič novega. Novo je pomanjkanje kakršnegakoli razpoloženja, odnosa proti ostalim stvarim, volje, kratko in malo vsega, kar loči človeka od klobuka in čevljev. Veliko praznino, ki zaradi tega nastane, avtorji uspešno napolnijo z brutalnostjo, vsakdanjostjo in brezbriznostjo, samimi atributi modernega sveta.

Druga pot je v tem, da je figura povsem nevtralna. Vidimo gib, namen, dejstvo, sam upodobljen človek ni več akter dejanja, ni v nobeni smeri determiniran niti ni količjak pomemben kot osebnost. Razen dejstva, da obstaja, ne moremo ugotoviti ničesar. S tem se vsa likovna smer močno navezuje na eksistencialistično smer filozofije in literature. Kadar se ne skriva v abstrakciji, dobi dvoje skrajno različnih izrazov. Eden vodi po nekoliko zaviti poti v strukturalizem, drugi pa veliko bolj neposredno in direktno k filozofiji nič. Filozofija je v likovni umetnosti kaj nevarna zadeva.

Da se bodo tokrat srečali s trdim orehom, priča primer enega izmed francoskih rentniško eksistencialističnih filozofov, ki je ob koncu življenja, potem ko je skoraj pol stoletja naporno premišljeval, ugotovil, da ga sploh ni. Ivo Rudolf

vsestranska dejavnost kino gledališča

V torek, 25. marca, je bil v prostorih uprave Kino podjetja Maribor orientacijski sestanek s temo: Program in delo kino gledališča. Kino gledališče bo imelo okoli 280 sedežev in ga bodo predvidoma odprli okoli 1. junija, vendar je potrebno že sedaj pričeti s pripravami za bodočo programsko politiko kino gledališča. Iz predloga programa za delo je bilo razvidno, da bo veliko pozornosti posvečeno filmski vzgoji mladine. Med prisotnimi je prevladovalo mnenje, da bi pri izbiri mladinskih filmov morali sodelovati pedagogi. V veliki večini bo bodoča programska politika novega kino gledališča slonela na predvajanju kvalitetnih filmov. Odprto je še vprašanje pogostejšega predvajanja kinotečnih filmov.

Pobuda kino podjetja, da pri izbiri filmov pritegne čimveč ljudi, je vsekakor hvale vredna. B. Čerin

šopki

V Rotovžu je razstavila slikarka Nada Lukežič zbirko šopkov. Podobe so obdelane v grafični tehniki, deloma so akvatinte ali odtisi. Šopke predstavlja v zvezi z razpoloženi in tempom programa in starih glasbenih stavkov. Format je enoten, dela med seboj podobna in idejno ter smiselno prehajajo druga v drugo. Če gremo zadosti hitro in razpoloženi od umirjenosti, razgibanosti, viharne eksplozije in popolne nevarnosti z vsami možnimi vmesnimi nijansami in odtenki. Barve so žive, v lepem skladu s kompozicijo in nenavadno harmonične. Dela so zaradi sicer včasih navidezne preprostosti nenavadno simpatična. Obstajajo neke sorodstvena vezi med kitajsko, japonsko in njeno grafiko, vendar je tema obdelana na nov način, po svoje doživlja ter ima globoko čustveno podlago, ki se tenkočutno kaže v vsaki sliki. I. R.

ptice letajo pri tleh

Deževni curki. Polžeče misli. Mokre strehe in topli odsevi luči. Za stekli visokih hiš. Tudi sence so za stekli. Ljudje. Zaprti so v toplino. V krog luči. Sence so hladne. Temne, ogromne. Kljub temu so. Neosebne in prazne. Grozeče. Globoko spodaj so luže. Blatno obarvane. V njih je oprana umazanija človeka. Človek blatna luža. V njem se rojeva umazanost okolja. Voda. V stopinjah človeka. Stopinje. Sledi v mehki zemlji. Zemlja je zaznamovana s človekom. Dobrim in zlim. Življenje. Za vsakim oknom. Ljudje se rojevajo in umirajo. Za steklenimi okni. S toploto ali hladom. Z ljubeznajo ali brez nje. Rodijo se. Živijo. Umirajo. Tako ali drugače. Zaznamujejo zemljo s svojim številom. Človek? Ga ni več? Imena. Veliko jih je. Pozabimo jih. Izločimo iz sebe. Številke. Smo mi. Ljudje. Človek. Vsi ga iščemo. Včasih se mu približamo. Vedno se nam odmakne. Spremeni se v amorfnu obliko neke številke. Kakršnekooli.

I. Na balkonih so psički. In coetlice. In mačke. Zvite in spretno. Prijetne. A imajo ostre kremplje. Psi. Ponosni. Ne prosijo za svobodo. Ozeke prostor. Balkon. Psi so priklenjeni. Na ta prostor. Kakor ljudje. Za človekom se vleče veriga. Standard. Denar.

Honoarno delo. Denar. Usluga. Denar. Nasmeh. Denar. Delo. Denar. Avto. Denar. Gospodarski stroji. Denar. Zlatina — dvig in družbeni testovci. Denar. Kostni za psa. Denar. In nazadnje otrok. Denar. Sence. Tudi ob Preživelem je nekaj. Vedno so ob njem. S prozornimi telesi. Vidi se njegovo okuženo drobno. Okužbe časov za Preživelim. Drobno sence je sprejemalo vase, kar ni bilo dobro v njem. To sence je z večno prisotnostjo sence. Sence so ob njem. Ali neznano oddaljene. Preživel ni okužen. Včasih so sence z okuženi drobnoji neverjetno težke. Kadar so ljudje zli, so drobno sence polna izparevajočih slabosti. To so njegove sence. Vedno pripravljene. Sprejemajo njegove okužbe. Slabosti Preživelega ga. Zato so njihova drobnoja grozotna v predanju. Preživel bi bil razpadajoče bitje. Brez sence. Njegovu telo je prozorno. Prosevajo stene žil. Prosojn. Zakriva njegovo bit. Kadar želi biti Preživel sence ga sence zapustijo. Postane ranljivo. Boji se vsega. Ljudje. Njega ranijo najhujše. Telo Preživelega bi postalo zvojnica. Nekaj časa bi živel. Iz dneva v dan. Brez lepote. Kralju bi prenehal biti. Njegovo drobnoje bi razpadlo od gnilobe. Zemlja bi ga sprejela vase. Preživel je. Z njim so sence. Njegove sence. Ker so mu sence pokorne, je dober. Sence so del Preživelega, zato je svoboden.

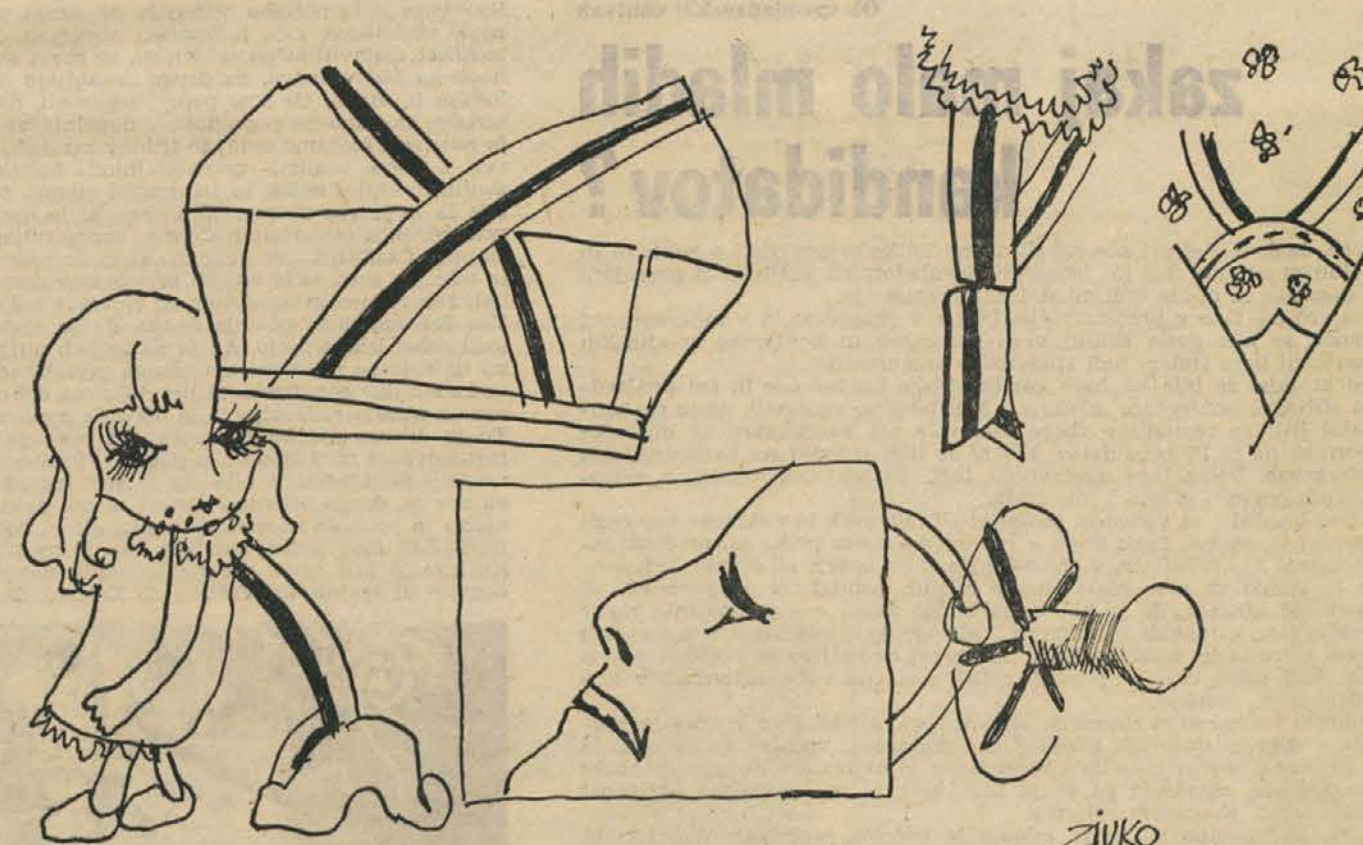
II. Sam je. Preživel. Z ljudmi. Dima in vina. Glasovi se. Njegov patinasti obraz nosi brazgotine. Zbežal je. Ulica. Ljudje, luči. Čudne oddaljenosti. Daleč ho. gumen. Velika stavba. Luči. Globoke. V njih je daljnost. Sence. Mnogo sonca. Preveč po stenah in strehah hiš. Sence. Sence se odmika. Za daljšale so si krempljaste. Hlad. Ograja. Preživel je tako v nedogled. Drhti. Kakor vse v njem. Na njem.

III. Otrok. Premika se starčevsko. Teka. Od odtočnega kanala do zamreženega okna. Vpije. Kletev. Okužba velikih ljudi. Prepozno. Zanj. Izgubil je lepoto. Oči so meglene in okno je zamreženo. Starka. Robec. Namočil ga v svoji slini. Obriše otroka. Okužila ga. Smo okuženi že z rojevanjem? Ptice letajo pri tleh. Razdalja se zmanjšuje. Preživel se približuje. Tistemu, kar zadnje želi spoznati. Kakšno bo to spoznanje. To je vseeno. Čutil bo. Spoznal. Samo preblisk neskončnosti.

IV. Preživel nima poguma nadaljevati. Brezciljnega bivanja. Star je. Starejši od ljudi. Vsak človek želi živeti. Enostavno živeti. Za karkoli. Najpečkrat zase. Preživel ne mara živeti. Niti zase. To je najdlje. Do sem ne bi smel. Nemogoče se je vrniti. Prehodil je to pot. Prej kot drugi. Prednost. Ljudje se bojijo smrti. Preživel: to je poslednje; najčudovitejše človekovo doživetje. Ugaste oči. Preživel želi še videti. Vse, kar je nekoč bilo tepo. Dobro. Svobodno. Preživel ni. Ljudje naj se varujejo dobrote. Naj bodo jekleni. Trdi. Bolje je tako. Danes. In naj ne bodo čisti. Čisti ljudje plačujejo. Predrago. Svojo čistost. Naj bodo dvoilčni. Ne. Imajo naj obrazov brez števil. Srečni bodo. Čustva. Ne veljajo nič. Vržejo naj jih v viharne dneve od sebe. Še veter bo zatulil. Skozi špranje žoljenja. Kajti zboldla ga bodo.

V. Jeklena mreža. Nad odtočnim kanalom. Umazana. Ostanke hrane. Golobi. Mnogo golobov. Postali so mrhovinarji. PADEL BI NA JEKLENO MREŽO. NAD ODTOČNIM KANALOM. KRI BI SE ODCEJALA. V UMAZANO VODO. IN JO PREČISTILA. ZA NEKAJ ČASA. POTEM BI BILA VODA ZOPET UMAZANA. OSTALA BI BELINA OBRAZA. ZAZNAMOVAN JE Z BRAZGOTINAMI. VRTNICA KRVI. POZLAHTNILA BI ZLATO LAS. MORDA BI SJALO SONCE TAKRAT.

VI. LJUDJE. VELIKO LJUDI. MOLČHO. GROZA JE V NJIHOVIH OČEH. ZAKAJ? SMRT JE VSAKDANJE DOŽIVETJE. ENOSTAVNO. NAJPOPOLENEJŠE.

Človeka naj pozabijo. Borijo naj se za denar. Za položaj v družbi. Morda bi postali brezspolna bitja? Umetno razmnoževanje? Srečno bodo. Obdobje praskupnosti z visokim standardom? Morda. Formule. Frazе. Številke. Denar. Njihov račun naj bo enostranski, neuničljivi kolešček. Deluje naj kot perpetuum mobile. Srečni bodo. Ne govorite o maji neumnosti. Vem. Nisem rojen v pravem času. Čutil sem. Drugače. Iskal sem človeka. In ga izgubil. Imam samo en obraz. Vedno. Tudi sedaj nočem maske. Moj obraz naj bo takšen kot je. Nelep. Razbit. Groza vas bo? Obrnite se k soncu. Privedil bom predstavo. Naj bo spodobna. Brez vpija. In zvijanja rok. Pustite naj dlani razkreneh prstov še dalje grabijo praznino. Bodite mirni. Kajti moja duša je utrjena. In telesa ne čutim.

V. Preživel stoji na vrhu. Visoke stavbe. Ograja. Zid. Strehe hiš. Antene. Dim. Vzdrgetalo mu je telo. Ob pogledu na silno temo. Razlila se je čez nebo. Nevihla. Zato je vzdrgetalo telo Preživelega. Y slasti. Biti z nevihto. Se zlit z naravo. Jo čutiti. Svet preneha biti. Čaka na deževno bihanje. Umaknil se je vase. Preživel. Sam je. Med nehom in zemljo. Narava ga usrkava. Preživel je pripravljen. Mu je hladno? Hladu ni. Zgublja se. Zmanjkuje mu dih. Visoko je. Dotika se neskončnosti neba. Spodaj. Asfaltna cesta. Crna. Zalovanje. Bodo zalovali. Ljudje. To je vseeno. Dovolj daleč je. Na koncu. Potrebno je še nekaj. Ledbi. Ograja. Zaniha. Preživel. Pada. Čuti blaženost v udih. Sprôčanje. Valovanje las. Obrnil se je. Nebo. Pada. Vedno bliže. Zemlji. Lasje mu pokrijejo obraz. Ve. Sedaj bo prenehal biti. Udarec.

VI. LJUDJE. VELIKO LJUDI. MOLČHO. GROZA JE V NJIHOVIH OČEH. ZAKAJ? SMRT JE VSAKDANJE DOŽIVETJE. ENOSTAVNO. NAJPOPOLENEJŠE.

Milena M. Saruga

Sporočamo žalostno vest, da je sredi neumornega dela v evetu mladosti zaradi krutih zakonov narave nenadoma omahnil naš tovariš in sodelavec

Franci Hedl

novinar, satirik in nedeljski politik (in študent)

Požrtvovalnega in skromnega člana kolektiva bomo ohranili v trajnem in lepem spominu

Naj mu bo lahka poročna postelja

Maribor, 29. marca 1969

zakaj malo mladih kandidatov?

Zdi se, da še doslej pri nas nikoli nismo toliko razpravljali o volitvah in o volilnem sistemu, kot pri letošnjih spomladanskih volitvah in precejšen del razprave so nosile tudi mladinske organizacije.

»Čim več mladine v predstaviška telesa, v skupščine in v samoupravne organe«, so bila gesla skoraj vseh sestankov in konferenc mladinskih organizacij (šem štejem tudi študentsko organizacijo).

Pred kratkim so bile končane kandidacijske konference in pri predsedstvu občinske konference mladine v Mariboru so ugotovili, da je na kandidadni listi za republiške zbornice ostalo še pet kandidatov, za občinske odbornike pa je 15 kandidatov, katere so tudi potrdili na kandidacijskih konferencah. Poleg tega ugotavljajo tudi, da odstotek mladih v samoupravnih organih iz leta v leto pada.

Potrjen kandidat še vedno ni poslanec ali odbornik in nekatere napovedi so precej skeptične. Tako bosta v republiška zbornica prišla po predvidevanjih največ dva mladincev, v občinske zbornice pa sedem ali osem mladincev. Kje so vzroki za tako malo število mladih kandidatov za poslance ali odbornike? Mnenja, da je bila socialistična zveza ena poglavitnih zavor za večje število mladih kandidatov, zato ker je želela imeti v poslanskih klopih starejše in izkušene ljudi, so precej dvomljiva in netočna, saj je SZDL tudi sama večkrat pozvala mladino k čim večji aktivnosti v tem predvolilnem obdobju.

Mladinski forumi so se zavzemali za čim večjo predvolilno kampanjo, svetovali vodstvom osnovnih mladinskih organizacij, vodstva so obljubljala vso aktivnost, sestavili so listo kandidatov za najrazličnejše odbore, zbornice in podobore, zataknilo pa se je tam, kjer bi se poglavitna aktivnost morala začeti. Na zborih volivcev.

Zdi se, da mladina volilnega zakona in sistema preprosto ni dojela in postavljala kandidate še vedno forumsko z mnenjem, da je to dovolj, da so zbori volivcev samo čista formalnost, ker ne more ničesar več spremeniti.

Izhajati je treba predvsem s stališča, da lahko mlade kandidate najlaže predlagajo mladi sami. Najbrž še nikjer na svetu ljudje niso dovolj zreli, da bi predlagali koga iz druge skupine, če je boljši, kot pa iz svoje. V našem primeru gre za starostne skupine. Dejstvo je, da bi mladina lahko imela veliko več kandidatov, kot jih ima, če bi bila sama dovolj aktivna. Eden ali dva mladincev na zboru volivcev za kandidiranje ni dovolj. Gotovo bi pa bil uspeh takega zbora in kandidiranja popolnoma drugačen, če bi se na zboru pojavil celoten mladinski aktiv, predlagal svoje kandidate in zahtevali, da jih je treba evidentirati. Praksa zborov volivcev namreč kaže, da se jih udeležuje poprečno samo nekaj odstotkov občanov, in skupina petdesetih ali šestdesetih mladincev bi bila na vsakem zboru skoraj gotovo dovolj močna, da bi lahko predlagala svoje kandidate in s svojim predlogom tudi uspela.

Tako pa je mladinskih kandidatov malo, veliko pa je razprav na mladinskih forumih, kako je sploh moglo priti do tega. Na demokracijo se je treba navaditi in končno ugotoviti, da tudi ona zahteva aktivno delo ali kampanjo. Samo zagotovilo demokracije ne pomeni nič, če je tudi ne izvršujemo ali se borimo za njo.

Zlasti je zanimivo kandidiranje na zborih volivcev pri delovnih organizacijah. Vrsta je mladinskih kandidatov (po letih), ki jih ni kandidirala mladinska organizacija, ampak delovni kolektivi sami, mladinske organizacije pa so le-te evidentirale kot svoje kandidate, čeprav pri tem nimajo nikakih zaslug. Torej če odmislimo še te kandidate, lahko ugotovimo, da je mladina v predvolilni kampanji naredila bore malo in krivdo za neuspeh je treba iskati v prvi vrsti prav v mladinski organizaciji.

Sedaj so na vrsti že drugi zbori volivcev, na katerih še lahko, sicer bolj teoretično, predlagajo nove kandidate. Zelo verjetno pa je, da tudi sedaj ne bo uspeha.

N. Šostarič

zaustaviti svojo celovitost

Materialne in biološke potrebe, torej tisto najnujnejše, kar potrebuje človek za svoj obstoj, so po končani svetovni vojni prisilile generacije, ki so se vračale na svoje opustošene domove, da so svoje moči posvetile izgradnji in tako postavile na noge gospodarske, politične in kulturne razvaline dehumaniziranega in degeneriranega sveta. Te generacije, ki so se morale BORITI in DELATI, pa vendar niso pustile vnemar duhovnih dobrin. Nasprotno — vedno znova se pred nas mlade, ki nismo sodelovali v procesu »humanistične industrializacije«, postavlja vprašanje, kako je mogoče, da so ljudje, ki so se zaradi življenjske nujnosti z vsemi silami posvetili zadovoljevanju osnovnih človekovih materialnih potreb, postavljali za cilj sebi in rodovom, ki bodo prišli za njimi, še nekaj več: KULTURO. Ne kulturo v tistem ozkem, temveč tistem najširšem pomenu besede. Če želimo presojati trezno in objektivno, nikakor ne moremo reči, da so bile samo duhovne avtoritete tisti faktor, ki jih je vodil in usmerjal še manj smemo reči, da je bil njihov boj biološkega značaja — niti ena niti druga trditve nas ne more zadovoljiti. Razsežnost pomena obeh je mnogo večja: ujemata se in druga drugo dopolnjujeta.

Potrebo po duhovnih dobrinah nosi v sebi prav vsak človek. Vendar ta potreba ni nujna za obstoj kot kruh ali voda. To nujnost moramo v posamezniku vzbuditi in dvigniti ter jo določiti in ji dati pomen in namen.

Spontano je ta potreba prihajala do izraza prav v času boja za najnujnejšo existenco, zato je tembolj neverjetno, da danes, ko imajo ljudje možnost zastaviti svojo celovitost, se pravi skupnost materialnega in duhovnega zadovoljstva, na drugo pozabljajo in se zadovoljujejo le z biološkim ugodjem. Če smo poprej ugotovili, da je razsežnost pomena materialne in duhovne popolnosti v dopolnjevanju in potrjevanju med seboj in navzven, moramo sedaj to trditve zanikati. Dokaz za to je ves današnji svet z vsemi svojimi »nerentabilnimi« kulturalnimi institucijami, z vsemi svojimi eksplozivnimi in izrojenimi gibanji ter literarnimi strujami, dokaz za to je ves ekonomski sistem, ki je namenjen vedno bolj in samopridobivanju materialnih dobrin, zapostavljajoč duhovne dobrine, dokaz za to je ČLOVEK. Tisti človek, ki ga že prerašča ta njegovi svet znanosti in tehnike, svet, ki bi naj bil pravzaprav namenjen njemu, pa postaja vse bolj samostojen in neodvisen od človeške volje in moči, ki ga je ustvarila. Ves današnji svet postaja dokaz, da se materialne in duhovne dobrine med seboj izključujejo. Ali je pa to tudi nujno? Ali je res svet razdeljen na tiste, ki so na ravni navadnega pridobitniškega (in so v veliki večini, in tiste redke entuziaste, ki jim duhovne dobrine nudijo tudi brez materialnega ugodja zadovoljstvo in občutek popolne sreče?

To je dilema sodobnega sveta. Od njenega končnega izida je odvisno razumevanje med ljudmi in narodi, vprašanje miru in napredka. Na generaciji pred nami je bilo, da je svet izgradila in ga postavila na noge, na nas je, da ga pravilno usmeri in mu pokaže poti — ga reši pridobitništva in pehanja za materialnobiološkimi dobrinami, da vzpostavi RAVNOTEŽJE med tistim, kar je v nas, in med tistim, kar je izven nas. Kultura je last vseh: velikih in malih narodov, velikih in malih ljudi, bogatih in revnih, na Vzhodu ali Zahodu. Boj za materialne dobrine ne

sme in ne more uničiti tistega, kar je človeka naredilo človeka, kar je preživelo vojne, in takšna ali drugačna nasilja. Nič na svetu ne more uničiti tega, kar je v nas, ni ga nasilja, ki bi moglo poteptati človeška čustva. Vsi ljudje, tudi tisti, ki se pehajo za materialnim ugodjem in zadovoljstvom, nosijo v sebi nekaj, nekaj, kar jih dela ljudi in kar jih loči od živali, ki se pobijajo med seboj. Tisto nekaj je treba v ljudeh prebuditi in postaviti prednje kot prvo in osnovno vodilo v življenju. Ko se bodo ljudje zavedeli samega sebe, tega, kar je v njih, bodo pričeli spoznavati tudi to, da živijo v skupnosti, ki je mnogo večja od tistega ozkega okolja, v katerem se gibljejo, skupnosti, ki se imenuje narod. Ko bodo spoznali to in ko bodo doumeli temeljno resnico, da smo na svetu zato, da živimo ter bogatimo tudi svoje notranje življenje, bodo pričeli doumevati tudi življenje te skupnosti, skupnosti, ki potrebuje za svoj obstoj notranji človekov svet, svet, ki edini lahko zagotovi ljudem svobodo, mir in napredek.

Jože Zajc

spomin na obletnico

14. marca 1883. leta je umrl Karl Marx. Kljub obilici proslav, ki jih šole in delovne organizacije prirejajo ob vsaki priložnosti, pa se ljudje le redkokdaj spomnijo dneva Marxove smrti. Da pa ta dan ne bi bil popolnoma pozabljen, so dijaki in profesorji na pedagoški gimnaziji v Mariboru z majhno svečanostjo in proslavo po zvočnikih otvorili spominsko razstavo Marxovih del. Je spomnila in tudi primerno počastila dan Marxove smrti, smo se odločili, da obiščemo dijake ove smrti, smo se odločili, da obiščemo dijake pedagoške gimnazije v Mariboru in se z njimi pogovorimo o težavah, ki so nastale pri organizaciji te razstave, o marksističnem krožku na šoli ter o njegovem poslanstvu, o devetem kongresu ZKJ ter še o marsičem. Na šoli so nas prijazno sprejeli, in tako je hitro in nemoteno stekel pogovor, pri katerem so sodelovale Dragica Weindorfer, Nevenka Lisjak in Milena Hancman.

Katedra: Kdo je pobudnik in organizator razstave Marxovih del in ali lahko iščemo kakšno povezavo med to proslavo in devetim kongresom ZKJ?

Dragica (predsednica mladinskega aktiva): Idejo za organizacijo te razstave so dali člani marksističnega krožka, ki že osem let aktivno deluje na naši šoli. Ob izdatni pomoči profesorjev nam je uspelo realizirati to idejo. Zaradi sočasnosti devetega kongresa ZKJ pa se nam je ponudila odlična priložnost in dala naši akciji dvakratni pomen.

Milena: Razstava pomeni poživitev dela v marksističnem krožku in široko idejno akcijo, zasnovano na poznavanju marksistične literature, ki naj bi dijakom nudila vsesplošno razgledanost v družbene vede!

Katedra: Pravite, da je razstava poživitev dela marksističnega krožka. Zanima nas, kako pa sicer poteka delo v tem krožku?

Dragica: Marksistični krožek organizira predavanja, na katerih predavajo znani družbenopolitični delavci. To je ena stran našega dela. Organiziramo pa tudi razgovore med dijaki, kjer pretresamo najaktualnejše dogodke doma in v svetu.

Katedra: Na vaši šoli je 49 mladih komunistov. Ali se vam zdi, da so dovolj aktivni in da so bili pred sprejemom dovolj seznanjeni s programom ZKJ?

Milena: Vsi mladi komunisti na naši šoli obiskujejo večerno politično šolo ter sodelujejo v marksističnem krožku. Mislim pa, da ne moremo reči, da vsi, ki smo bili vključeni v ZK, nismo bili dovolj seznanjeni s programom ZK, saj smo pred sprejemom ničkolikokrat na raznih sestankih pretresali mnenja in se seznanjali s programom ZK.

Nevenka: Če lahko rečemo, da so aktivni mladi komunisti, pa to povečini ne drži za ostale dijake, ki so pretežno indiferentni za vse dogajanje v mladinski organizaciji.

Katedra: Kako pa je z vašo šolsko samoupravo, če se dijaki za tovrstne probleme ne zanimajo?

Nevenka: Najprej bi nam morali razložiti, kaj je to dijaška samouprava, šele potem bi lahko resnično samoupravljali. Sedaj pa se samo vrtimo v nekakšnem začaranem krogu in ne vemo ne kod ne kam.

Dragica: Ravno sedaj potekajo pogovori okoli kabinetnega pouka na naši šoli. Dijaki se s kabinetnim sistemom ne strinjajo, toda kljub temu vse kaže, da bomo drugo leto začeli uvajati nov sistem.

Milena: Ne znamo si predstavljati, kaj lahko z dijaško samoupravo dosežemo in česa ne.

Katedra: Kaj mislite o idejnosti pouka na vaši šoli?

Dragica: Mislim, da idejnosti ne moremo zahtevati pri vseh predmetih, kakor na primer pri matematiki..., femveč samo pri družbenih vedah. In z idejnostjo pouka pri teh predmetih smo zadovoljni.

Nevenka: Z idejnostjo pouka sem zadovoljna.

Katedra: Kakšen se vam zdi odnos na relaciji dijak—profesor?

Nevenka: Tudi tu se moram izraziti pohvalno. Med dijaki in profesorji je nepričakovano dober odnos, ki temelji na obojestranskem razumevanju in seveda tudi odkritosti.

Dragica: Škoda je le, da je na naši šoli toliko vozačev in tudi drugih dijakov, ki se nekako ne

morejo vključiti v delo na šoli in potem seveda tudi do profesorjev niso enako odkriti in ne izražajo svojih želja in predlogov.

Katedra: Ali mislite, da so ravno vozači tisti, ki se ne vključijo v normalno delo?

Dragica: Mislim, da so, čeprav so tudi med njimi izjeme. Pozna se jim pač, da živijo v popolnoma drugačnih okoliščinah, ter se nikakor ne morejo prilagoditi našim pogojem.

Milena: Mladi iz okoliških krajev imajo dosti težje pogoje in se morajo povečini boriti z vprašanji preskrbe, stanovanja itn., ter imajo tako mnogo težji položaj, kar se jasno izraža v učnem uspehu, kakor tudi v njihovem prispevku k delu mladinske organizacije.

Katedra: Precej smo se oddaljili od prvotne teme razgovora, zato vas za konec samo še vprašam, ali se vam zdi, da ima deveti kongres ZKJ med mladino dovolj velik odmev?

Nevenka: Ne glede na to, da se med seboj mnogo pogovarjamo o delu kongresa, nam že dejstvo, da se o sedaj najaktualnejših dogodkih pogovarjamo pri skoraj vseh urah sociologije in pri dru-

Med razgovorom

Foto: B. ČERIN

gih urah družboslovnih predmetov, pove, da ima kongres med nami velik odmev. Mislim, da je tako tudi po drugih šolah.

Dragica: Žal se za to problematiko ne zanimajo vsi. Toda v teh dneh skoraj ni človeka, ki ne bi govoril o devetem kongresu ZKJ.

Ko smo zapuščali šolo v veri, da bodo tudi tisti, najbolj pereči problemi neaktivnosti nekaterih dijakov kmalu rešeni, so nas spremljale parole in Marxove misli vzdolž stopnišča. Ob prijetnem pomenku bi skoraj pozabili, čemu smo prišli in le veliki rdeči napis na spomnili jubileja, ki so ga počastili le dijaki pedagoške gimnazije v Mariboru.

TOMAŽ KSELA

kam brez osemletke

Vsako leto konča šolanje na osnovnih šolah ogromno število mladih. Nemalokrat se sprašujemo, kod in kam se bodo mladi po tej prelomnici v življenju napotili. In upravičeno se lahko zgrozimo nad ugotovitvijo, da bodo ravno zaradi velikega števila mladih in zaradi strogih sprejemnih izpitov na srednjih šolah mnogi morali oditi v tovarne kot nekvalificirana delovna sila. To je en, ne največji problem. Drugi problem tiči v prvem. In to uganko bom poskušal nakažati v tem sestavku.

Uspešno konča osnovno šolanje na naših osnovnih šolah okoli 60 odstotkov vseh vpisanih, se pravi vseh soloobveznih otrok. Torej ostane brez dokončane obvezne šolske izobrazbe vsako leto 40 odstotkov mladih. Delovne organizacije pa sprejemajo statute in dovoljujejo zaposlitev samo delavcem, ki so uspešno opravili osnovno šolo. Tako se znajdemo pred absurdno situacijo. Skoraj polovica mlade delovne sile vsako leto nima kje delati in se vključuje v vrste brezposelnih. Med samimi brezposelnimi je pa tako in tako že ogromen odstotek nekvalificirane delovne sile (okoli 80 odstotkov) in mladinec, ki vstopa v njihove vrste, samo še povečuje ta odstotek. Ob spoznanju, da je v Jugoslaviji zaposlenega v proizvodnji samo slaba polovica aktivnega prebivalstva (42 odstotkov), se moramo zgroziti. Vse to očitno kaže, da problem osnovnega šolanja pri nas ni pravilno zastavljen, saj drugače ne bi

prišlo do takšnega stanja. Če pa pogledamo v socialno strukturo tistih, ki osnovne šole niso končali, vidimo, da so po navadi že tako in tako iz socialno šibkih družin. Mladi, ki ne morejo najti dela, bremenijo tudi svojo že tako revno družino ali pa zaidejo na stranska pota.

Mislim, da ne more biti nobena akcija, takšna ali drugačna, ki govori proti tako velikemu številu mladih vsako leto, uspešna. Nasprotno, mirno lahko trdimo, da je zgrešena in ozka. Ker gledanje na intelektualni nivo posameznikov z nedokončano osnovno šolo zaradi tako velikega odstotka skoraj ne pride v poštev, bomo morali očitno iskati rešitve drugje. Toda naj se pokaže tako ali drugače, mladim, ki niso končali osemletke, moramo dati zaposlitev. Tovarne, ki potrebujejo veliko število delavcev najrazličnejših poklicev, bi morale ustanavljati šole in v njih usposabljeni mlade. V te šole pa bi nujno morali imeti pravico pristopa tudi tisti, ki osnovne šole niso končali, in bi se tako usposobili za poklic, ki ne zahteva veliko teoretičnega znanja. Tudi statistike so namreč pokazale, da se mladi z nedokončano osemletko v takšnih poklicih ne odrežejo mnogo slabše kakor tisti, ki so jo končali.

Po vsem tem nočem, da bi bilo videti, kakor da sem nasprotnik vseljidskega izobraževanja. Ne, še zdaleč ne. Toda to izobraževanje mora biti organizirano tako, da ne bo ogromen odstotek mladih ostal brez te izobrazbe. Če se ne bomo hoteli spustiti na nižji nivo, pa nikakor ne bomo smeli dopustiti, da bi mladi z nekončano osemletko ostali brez zaposlitve, saj bi nas to pripeljalo v katastrofo.

Kolikor vem, so prvi koraki že storjeni (rudarska šola v Velenju). Toda dokler ne bomo začeli z globalnim pretresom našega osnovnošolskega sistema in zaposlovanja mladih, ne moremo pričakovati rešitve. Danes lahko naredimo to brez večjih posegov, ko pa bodo čez leta stale na cestah stotine mladih, ki ne bodo našli zaposlitve, bo treba iskati krivce in mladim pokazati, kdo je kriv, da so kljub volji potisnjeni v ozadje.

V celotnem mariborskem območju je že letos okoli 5000 nezaposlenih. Ko se bodo osnovnošolska vrata letos zaprla, bo to število še naraslo. In brez učinkovitih sprememb bo prav tako v naslednjih letih. Torej vidimo, da gre za ogromne številke, ki nas že danes morajo močno vznemiriti. Te številke nas morajo opozarjati in prisiliti, da bomo ustrezno ukrepali. Toda zločin je že storjen. Mladim, ki so več let čakali na zaposlitev, se ne moremo opravičiti. Odkriti nasprotniki družbe so in reda, ki vlada v njej.

T. K.

MEDOBČINSKI CENTER KLUBOV OZN je imel dne 9. marca 1969 redno letno skupščino. Razpravljali in sprejeli so pravilnik o delu medobčinskega centra klubov OZN. Živahna razprava se je razvila ob vprašanju reorganizacije.

neumna pesem

sinoči sta se srečali najini telesi
sama je to hotela
sedaj ji je pa žal
da je sinoči krvavela
in sedaj leži na postelji
kakor na belem oblaku

joče in jok ji stresa bele prsi
joče ker se ji je razpočil mehurček sanj

dolgčas poropota s pestjo po vratih
in se splazi v sobo
kjer leži v kotu
in prede kakor mačka
iz srca mi je pobegnil amor
le na tleh je pozabil majhno perot nežnosti

s sten zrejo vame mlade matere razočaranih
obrazov
njih mladost so izsesale žejne ustnice dojenčkov
ogenj v njihovih očeh so razbili možje z umazano igro svojih teles

pobegnem na ulice mest
kjer vlada bog denarja
moji koraki so ujede
njihovo perje sestavlja mozaik pretekde noči
moje noge usmerja naključje

Zarko Golob, I. gimnazija

kra-kra festivali

V Južni Afriki so izbruhnile bele kože, v Ljubljani pa festivali. Glede na množino teh ljudomilnih prireditev jih lahko razdelimo v: občeljudske, elitne, interne in festivale brez mask. Občeljudske prirejamo ob volitvah, dovoljeno ljudske na raznih karoserijskih loterijah. Elitni festivali so festivali za neopazne zajedalce neuničljive vrste. Interni festivali so jetniško-sobnega značaja, na teh se menjava živo belo blago in tudi drugi proizvodi naše industrije.

Ljudstvo si že nekaj let želi pevske festivale brez mask: vzemimo minuli festival KRA-KRA! — VELIKI GAVRAN Krak ga je priredil, mi smo dali denar. Njegovi ljubi sodelavci in sorodstvo po službeni liniji — so

VARIACIJE NA TEMO ČLOVEK ČLOVEKU...

Rus Čehoslovaku rešitelj.
Čehoslovak Rusu obad.
Rus Kitajcu prekupčevalec z zemljo.
Kitajec Rusu Rus.
Američan Vietnamcu vzdrževalec standarda vietnamskih prostitutk.
Vietnamec Amerikancu glavobol.
Arabec Izraelcu pljuvalec preko Sueškega prekopa (in obratno).
Kubanec Amerikancu sosed, okužen z rdečkami.
Anglež Aguilancu turist.
Zahodni Nемеc vzhodnemu Nemcu Hallstein.
Afričan Afričanu nebodigatreba.
Bolgar Jugoslovancu Velikobolgar.

napisali kompozicije in tekste. Nanje so odtisnili svoja slavna imena, kot so: NARCIS, Trpežnik, Bidal, Stražihiša, Seve... Veliki gavran KRAK je milostno dovolil šojam, kavkam, kosom, predvsem pa vranam — vsaj črni in delno črni perjadi nastop. Tako nihče iz družine ali sosedsstva Črnopercev ni bil prikrajšan. Če je kdo iz družine Belopercev iz kakšnega drugega gozda poslal svojo, javno podpisano kompozicijo — so mu preprosto — izključili note. Črno ne trpi belega; že nekaj let so vsi iz družine Črnopercev edini priznani kompozitorji in pevci v gozdu. Kaj si neki mislite! — razen vran ne zna nihče peti, niti slavčki ne...

Prišel je Veliki dan festivala KRA-KRA. Hvaležno ljudstvo ni čakalo na nič drugega kot na to, da bi videlo, kôga je Veliki KRAK spustil v finale

in kdo bo odslej v družini Črnopercev nosil zlata peresa. Nagrade je razdelil kot prerok:

Prva nagrada: 300.000 zlatih peres — črnuški KRAKICI, za izredno melodiozno, šolano in sodobno zapeto pesem.

Druga nagrada: 200.000 zlatih peres — ČRNOKRAKEC; njegova kompozicija spominja na čisto slavčevo izpoved v rosnem jutru, s škrjančkovim naglasom.

Tretja nagrada: poklon lista »FRR«, v katerem je VELIKI GAVRAN KRAK stalni dopisnik »BICA«: 100.000 zlatih peres. Dobi jih ČRNOČIV, najmlajši iz družine Črnopercev...

Tolažilna nagrada: za sinico ČIN-ČIN — rezervno gnezdece iz volne. Komisija je prhnila s perutni in priče so odšle, polne melodioznega kranja. Banket v družini Črnopercev je bil ta večer veličasten. VELIKI GAVRAN KRAK je bil po festivalu proglašen za glasbenega kirurga. Tudi njemu so Črnoperci za neizmeren trud primaknili toliko, da mu žepi niso bingljali v prazno. Kmalu bo veliki mladobudni festival popevk. Tekmovali bodo povsem neznanu ptiči: s posluhom in brez, mali, veliki, drobni in našopirjeni, predvsem pa si želimo ptic — pevka, takih, ki pojejo

Heroizem naše generacije se kaže v premagovanju sedanjosti

Bankirji vsega sveta: špekulacija s človekom je donosna edinole za grobarje

Položaj človeka je še vedno ogrožen zaradi ljubezni drugega naroda

Mi smo potrošniška družba. Kopičimo končne produkte Crvene zastave in uvažamo nadomestne dele za karoserijo reforme

IVAN CIMERMAN

Roka roko umiva vendar desna levo bolj kakor leva desno
ŽARKO GOLOB

za srce ne za denarnico. Mlado čivkanje bo na Padarskem razstavišču in imena finalistov je časopisje že objavilo. Ljudstvo ponižno upa, da bodo festivali KRA-KRA s tem zadušeni. Saj nam sicer grozi nevarnost, da resnične ptice pevke za vedno obmolknejo. Tudi kakšnega VELIKEGA GAVRANA ne priporočamo za dirigenta pri izbiri glasov. Zakaj bi ostalo vse zlato perje v enem gnezdu, ki se že tako dovolj visoko ziblje in je razkošno opremljeno...

Predlagam, da se čimveč izobraženih, spevnih oči prikrade med roke komisije, ki bo delila zlata peresa. Vrane pa naj se v bodoče obešajo za zgodovinska strašila na vrtove, kot je navada.

Tako bomo lahko že omenjenim festivalom dodali še: »FESTIVAL ČISTIH GRL S POSLUHOM ZA MLADE«.

Vrabčič ČIV

Obiščite — glejte — poslušajte — dajte kri — sodelujte — plešite — pojte — tekmuje — obiščite — glejte — poslušajte — dajte

aprilske študentske prireditve

1969

14. aprila ob 14. uri

Študent v Mariboru — študentje likovne skupine PA rišejo na pločnike
Javna tribuna o vlogi ZKS v zgodovini slovenskega naroda. Sodeluje Edvard Kardelj

16. do 24. aprila

Študentje likovniki razstavljajo svoja dela v salonu Rotovž. Otvoritev bo 16. aprila ob 10. uri

15. aprila ob 20. uri

Sartre: Za zaprtimi vrati. Gostuje v kazinski dvorani akademija za gledališče, radio, film in televizijo iz Ljubljane

17. aprila ob 20.15

Večer narodnih pesmi in plesov. Nastopajo člani KUD Študent in Mednarodnega kluba študentov

19. aprila ob 20. uri

Tradicionalni aprilski študentski ples v domu JLA

21. aprila ob 20. uri

V Kazinski dvorani satirični kabaret »Ringa raja«. Prireja KUD Študent

24. aprila

Študentska krvodajalska akcija

Športna tekmovanja v namiznem tenisu, rokometu, košarki in malem nogometu

Obiščite — glejte — poslušajte — dajte kri — sodelujte — plešite — pojte — tekmuje — obiščite — glejte — poslušajte — dajte